

Številka: U-I-171/16-15

Up-793/16-25

Datum: 11. 7. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi in v postopku za oceno ustavnosti, začetem na pobudo Marjetke Podgoršek, Ljubljana, ki jo zastopa Špela Zamljen, odvetnica v Ljubljani, na seji 11. julija 2019

odločilo:

1. Drugi odstavek 71. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 28/09, 51/10, 26/11, 53/14, 54/15 in 11/18) se razveljavi, kolikor se odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kadar gre za izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom.

2. Razveljavitev začne učinkovati eno leto po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

3. Do drugačne zakonske ureditve oziroma najkasneje do izteka roka iz prejšnje točke izreka sodišča odločajo o predlogu za odlog izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, po drugem odstavku 71. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju tako, da ob upoštevanju vseh okoliščin primera dosežejo pravično ravnovesje med interesi upnika in dolžnika. Navedeni predlog za odlog izvršbe po drugem odstavku 71. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju je dovoljeno podati najkasneje 14 dni pred datumom izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, razen če so posebno upravičeni razlogi nastali kasneje ali je bil dolžnik onemogočen, da bi podal predlog za odlog v navedenem roku.

4. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. II Ip 2281/2016 z dne 12. 8. 2016 in sklep Okrajnega sodišča v Ljubljani št. 3191 In 1579/2005 z dne 26. 5. 2016 se razveljavita v delu, v katerem je predlog za odlog nad tremi meseci zavržen, in zadeva se vrne Okrajnemu sodišču v Ljubljani v novo odločanje.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je v postopku za izpraznitev in izročitev nepremičnine ugodilo predlogu pritožnice za odlog izvršbe za čas treh mesecev od izdaje tega sklepa. Ni pa ugodilo njenemu predlogu, da se odloži izvršba do konca zdravljenja, čeprav predloga izrecno ni zavrnilo. Višje sodišče je pritožbo zavrnilo in potrdilo sklep v zavrnilnem delu, kolikor sodišče ni ugodilo predlogu dolžnice za odlog izvršbe nad časovno omejitvijo treh mesecev od izdaje sklepa sodišča prve stopnje. Odločitev sodišč temelji na stališču, da na podlagi drugega odstavka 71. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju ZIZ) sodišče iz posebno upravičenih razlogov izvršbo lahko odloži za največ tri mesece. Po stališču pritožbenega sodišča je drugi odstavek 71. člena ZIZ jasen, saj dovoljuje odlog izvršbe za tri mesece in ne omogoča odloga do konca zdravljenja pritožnice. Pritožbeno sodišče je pojasnilo, da na podlagi navedene določbe ni kršeno načelo pravne in socialne države, ker je treba v izvršilnem postopku gledati interese obeh strank, upnika, ki ne more do svoje nepremičnine, in dolžnice, ki biva v tuji nepremičnini in ne plačuje stroškov in uporabnine. Višje sodišče je še poudarilo, da je bistvo izvršilnega postopka, da se v čim krajšem času uresniči upnikova pravica do sodnega varstva.

2. Pritožnica zatrjuje kršitev pravice iz 14. in 22. člena Ustave ter kršitev načela pravne in socialne države iz 2. člena Ustave. Pritožnica je v izvršbi predlagala, naj se izvršba odloži, dokler se ji vsaj deloma ne izboljša zdravstveno stanje in si toliko ne opomore, da bo psihično in fizično sposobna za izpraznitev in izročitev nepremičnine v posest, tako da to zanjo ne bo življenjsko nevarno, ker naj bi bili podani posebno upravičeni razlogi. Svoj predlog je utemeljevala s tem, da je bila v začetku leta 2016 dvakrat operirana na možganih zaradi dveh anevrizem na desni možganski arteriji. Navaja, da je krvavela v področje malih možganov, da je bila dlje časa klinično mrtva in da je bila 21 dni v intenzivni negi. Pravi, da zdravljenje še vedno poteka, zato se mora izogibati kakršnemukoli stresu, selitev pa bi bila zanjo življenjsko nevarna. Z njo v stanovanju biva njen 42-letni sin, ki je invalid in je na razvojni stopnji pet do sedem let starega otroka ter je od nje popolnoma odvisen. Oba naj bi imela nizko pokojnino, zato naj bi se z nadaljevanjem izvršbe znašla na cesti. Pritožnica pravi, da si je prizadevala priti do neprofitnega stanovanja, vendar ga ni dobila, profitne najemnine pa ni zmožna plačati. Meni, da je deložacija v konkretnem primeru nesorazmeren ukrep, ker je škoda, ki grozi njej in njenemu sinu, neprimerljivo večja od premoženjske škode, ki bi z odlogom izvršbe nastala upniku. Pritožnica navaja, da besedna zveza "posebno upravičeni razlogi" v drugem odstavku 71. člena ZIZ pomeni pravni standard, katerega vsebino zapolnjuje sodišče in s tem omogoči prilagajanje instituta okoliščinam primera. Zatrjuje, da je v praksi sklicevanje dolžnikov na obstoj posebno upravičenih razlogov pogosto in se širi tudi na primere, ko takšni razlogi niso podani. Drugače naj bi bilo pri pritožnici, saj naj bi imela posebno upravičene razloge, ker ji grozi poslabšanje zdravstvenega stanja ali celo smrt, kar bi prizadelo tudi njenega sina. Ker je za odložitev izvršbe po drugem odstavku

71. člena ZIZ treba s stopnjo verjetnosti izkazati tudi splošne predpostavke iz prvega odstavka 71. člena ZIZ (verjetnost, da bo dolжник s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku), naj bi nudil ZIZ zadostne varovalke, ki ob pravilni uporabi preprečijo zlorabe instituta odloga izvršbe. Pritožnica zatrjuje tudi, da se postavlja odločitev o pomembnem vprašanju, ki presega pomen konkretne zadeve. Predlaga, naj se izvršba odloži do izboljšanja njenega zdravstvenega stanja oziroma do odločitve Ustavnega sodišča ter naj se za predlagani čas prepove opravljati nadaljnja izvršilna dejanja, zlasti deložacijo, ki je razpisana dne 4. 10. 2016. Navaja, da so za odlog podani upravičeni razlogi, ker okreva po dveh operacijah na možganih v letu 2016, zato po mnenju zdravnikov za deložacijo ni sposobna vsaj pol leta, ker bi to škodljivo vplivalo na njeno okrevanje in zdravstveno stanje. Sklicuje se na izvid z dne 21. 9. 2016. Zato naj bi ji grozila nenadomestljiva oziroma težko nadomestljiva škoda, ki naj bi bila nedvomno večja od premoženjske škode, ki bi grozila upniku z nenadaljevanjem izvršbe.

3. Pritožnica vlaga tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti drugega odstavka 71. člena ZIZ. Trdi, da je določba protiustavna v delu, ki odlog izvršbe, kadar so podani posebno upravičeni razlogi, omejuje na tri mesece in ga dovoljuje le enkrat. Pravi, da načelo pravne in socialne države zahteva, naj zakonodaja ob varstvu interesov upnika za učinkovito izvršbo ne zanemari interesov dolžnika, ki je pogosto ekonomsko in socialno šibkejši člen, zlasti ko se z izvršbo posega v (socialne) pravice, ki zagotavljajo pogoje za življenje, osebno dostojanstvo in varnost. Kljub zagotavljanju učinkovitosti izvršbe v pravni in socialni državi naj ne bi bilo mogoče zanemariti varstva dolžnika (in njegove družine, otrok, invalidov in starejših). Drugi odstavek 71. člena ZIZ naj bi bil predvsem izraz načela socialne države, vendar naj ne bi puščal nobenega manevrskega prostora, saj dovoljuje odlog izvršbe zgolj enkrat in najdlje za tri mesece, četudi so podani upravičeni razlogi za ponoven odlog. Takšna pravna norma naj bi sodniku odrekala pooblastilo, da bi ta pravni standard uporabil v polnem obsegu, ko so za odlog izvršbe podani posebno upravičeni razlogi za odlog, in to več kot le enkrat in za dlje kot tri mesece. Načelo socialne in pravne države nalaga obveznost upoštevati pravne in socialne interese posameznika, ki je v vlogi dolžnika v postopku prisilne izvršitve terjatve na podlagi izvršilnega naslova. Splošno načelo enakosti pred zakonom prepoveduje različno obravnavo enakih dejanskih stanov. Med bistvenimi elementi pravičnosti, ki zahteva tudi primernost zakonske ureditve glede na njen namen, je tudi upoštevanje vseh skupin prebivalstva (invalidnih oseb, oseb v slabšem socialno-ekonomskem položaju). Zato naj izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ ne bi bil v skladu z načelom pravne in socialne države (2. člen Ustave), z načelom enakosti (14. člen Ustave) in enakim varstvom pravic (22. člen Ustave).

4. Ustavno sodišče je s sklepom št. U-I-171/16, Up-793/16 z dne 28. 9. 2016 (1) ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo in do končne odločitve prepovedalo opravljanje nadaljnjih izvršilnih dejanj v izvršilnem postopku, ki teče zoper pritožnico; ter (2) sprejelo pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti drugega odstavka 71. člena ZIZ. O sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 56. člena

Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Višje sodišče v Ljubljani. V skladu z drugim odstavkom 56. člena ZUstS je bila ustavna pritožba poslana nasprotni stranki – upniku iz izvršilnega postopka. Upnik v odgovoru na ustavno pritožbo navaja, da je z razočaranjem prejel novico o prepovedi opravljanja nadaljnjih izvršilnih dejanj v omenjeni izvršilni zadevi. Pojasnjuje, da se je dolžan zastopati sam, ker nima denarja za odvetnika, in da do brezplačne pravne pomoči ni upravičen, ker je lastnik stanovanja, ki ga zaseda pritožnica. Dvomi o navedbah pritožnice o njenem težkem zdravstvenem stanju, pa tudi pritožnično finančno stanje naj bi bilo boljše, kot je njegovo. Navaja, da je od leta 2007 paraplegik in da prejema le nizko invalidsko pokojnino, tako da je v breme svoji materi, s katero se z bornimi prihodki težko preživljata. Stanovanje naj bi kupil leta 2004, kupnino v celoti plačal in se vknjižil v zemljiško knjigo. S pritožnico naj bi bila dogovorjena, da bo do izpraznitve stanovanja plačevala najemnino, vendar naj pritožnica tega dogovora ne bi spoštovala. Zato je leta 2005 predlagal izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanja, ki zaradi vedno novih pravnih sredstev, ki jih vloga pritožnica, traja že 12 let. V vmesnem času je pritožnica vložila pravdo za razveljavitev kupoprodajne pogodbe in odškodnino, s katero ni uspela. Upnik navaja, da je imel v teh letih več kot 10.000 EUR pravnih stroškov, ki so ostali večinoma neporavnani. Ker mu stanovanje še ni izročeno, trpi zaradi izgube prihodkov, ki bi jih lahko imel z oddajanjem stanovanja in s katerimi bi brez težav pokrtil svoje dolgove in si omogočil normalno bivanje. Opozarja na to, da je dolg iz naslova neplačanih stroškov za stanovanje, ki jih pritožnica ne plačuje, narasel na 15.000 EUR. Te neplačane stroške za stanovanje pa upniki terjajo od njega, tako da dnevno dobiva vedno nove sklepe o izvršbi zaradi izterjave teh terjatev. Ti številni sodni postopki pa mu povzročajo še dodatne stroške s pošiljanjem pritožb in plačilom sodne takse. Deložacija pritožnice iz stanovanja je bila že večkrat določena, vendar je bila vselej preklicana. V predlogu za odlog izvršbe je pritožnica izrazila pripravljenost plačevati najemnino, po ugoditvi predlogu za odlog izvršbe za tri mesece pa naj te pripravljenosti ne bi več bilo. Upnik smiselno predlaga zavrnitev ustavne pritožbe.

5. V odgovoru na navedbe nasprotne stranke pritožnica navaja, da je upnik iz izvršbe le navidezni upnik, saj da je "pravi" upnik druga oseba. Pojasnjuje, da je dejanski upnik pritožnici posodil denar za poplačilo njenih dolgov, pritožnica pa je v zameno za krajši čas prepisala lastninsko pravico na stanovanju na navideznega upnika. Dogovorjeno naj bi bilo, da se po poplačilu dolga stanovanje prepíše nazaj na pritožnico. Pritožnica trdi, da je bila prevarana. Navaja, da s pravdo na ugotovitev ničnosti pogodbe ni bila uspešna. V času trajanja pravde je bila izvršba prekinjena. Potrjuje, da je "navidezni upnik" paraplegik, vendar to stanovanje ni njegovo, ker je zgolj "slamnati mož" dejanskega upnika. Pritožnica ponovi trditve o svojem slabem zdravstvenem stanju. Navaja, da je bila ne glede na to, da je bila prevarana, pripravljena plačevati tržno najemnino za stanovanje, če bi bila sklenjena najemna pogodba, vendar naj dejanski upnik ne bi bil pripravljen za takšen dogovor.

6. Odločitev, da se pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti izpodbijane določbe sprejme, je Ustavno sodišče v skladu s prvim odstavkom 28. člena ZUstS poslalo v odgovor Državnemu zboru. Ustavno sodišče odgovora Državnega zbora ni prejelo.

B. – I.

7. Drugi odstavek 71. člena ZIZ se glasi:

"Ne glede na prejšnji odstavek sme sodišče na predlog dolžnika odložiti izvršbo tudi v drugih primerih, ko so za to podani posebno upravičeni razlogi, vendar najdlje za tri mesece in le enkrat."

8. Navedena določba je bila pred vložitvijo pobude spremenjena s tretjim odstavkom 15. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 53/14 – v nadaljevanju ZIZ-J). Pred navedeno zakonsko spremembo je bila v sodni praksi¹ uveljavljena razlaga, da je predlog za odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov dovoljen, če dolžnik hkrati izkaže za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga nastane upniku (torej izpolnjenost pogoja iz prvega odstavka 71. člena ZIZ). Z navedeno spremembo je zakonodajalec izključil, da je treba tudi pri odlogu izvršbe na podlagi drugega odstavka 71. člena ZIZ za verjeten izkazati tudi splošni pogoj iz prvega odstavka 71. člena ZIZ, da bi namreč dolžnik s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku.² Po uveljavitvi ZIZ-J pa se je v sodni praksi uveljavilo stališče, da dolžniku pri odlogu izvršbe iz posebno upravičenih razlogov po drugem odstavku 71. člena ZIZ ni treba več izkazati, da bi s takojšnjo izvršbo utrpel nenadomestljivo ali

---

¹ Tako tudi npr. Višje sodišče v Ljubljani v sklepih št. III Cp 2105/2000 z dne 10. 1. 2001 in št. II Cpg 1230/99 z dne 14. 12. 1999. To stališče je bilo zastopano že v starejši teoriji izvršilnega prava (S. Triva, V. Belajec, M. Dika, *Sudsko izvršno pravo, opći dio, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Informator, Zagreb 1984, str. 231).

² Kot izhaja iz zakonodajnega gradiva (Poročevalec DZ z dne 8. 5. 2014, EPA 1966-VI, str. 113–114), je bilo v praksi višjih sodišč opaziti različno sodno prakso glede tega, ali mora dolžnik za odložitev izvršbe po drugem odstavku izkazati za verjeten tudi splošni pogoj iz prvega odstavka 71. člena ZIZ, da bi namreč s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku. Zato je želel zakonodajalec jasno določiti, da dolžniku za odlog izvršbe v drugih primerih, ko so za to podani posebno upravičeni razlogi, ni treba hkrati tudi verjetno izkazati, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku.

težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga nastane upniku.³

9. Po vložitvi pobude sta bili uveljavljeni dve noveli tega zakona, tj. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 54/15 – ZIZ-K) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 11/18 – v nadaljevanju ZIZ-L⁴). Vendar z navedenima zakonskima spremembama besedilo drugega odstavka 71. člena ZIZ, ki ureja odlog izvršbe na predlog dolžnika iz posebno upravičenih razlogov, ni bil spremenjen, tako da v nespremenjeni vsebini velja ves čas postopka pred Ustavnim sodiščem.

10. V navedenem primeru sta odločitvi, ki sta izpodbijani z ustavno pritožbo, izdani v izvršbi zaradi izpraznitve in izročitve nepremičnine, ki predstavlja pritožničin dom. Zato Ustavno sodišče tudi presojo odloga izvršbe po drugem odstavku 71. člena ZIZ omejuje na izvršbo zaradi izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom.

11. Omejitvi odloga izvršbe po drugem odstavku 71. člena ZIZ sta kategorični v dveh pogledih – odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov je mogoče v istem izvršilnem postopku dovoliti (1) za največ tri mesece in (2) le enkrat. Učinek prve omejitve se zaradi druge omejitve še stopnjuje. Pravilo, da je odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov omejen na največ tri mesece, je v večji meri omejujoče, ker hkrati sodišču ni dovoljeno, da bi ga dovolilo več kot enkrat. Zaradi takšnega medsebojnega učinka obeh omejitev se je Ustavno sodišče odločilo, da presoja obe omejitvi iz drugega odstavka 71. člena ZIZ kot celoto. Iz zgoraj navedenih razlogov je Ustavno sodišče pobudnici priznalo pravni interes za izpodbijanje obeh omejitev odloga izvršbe iz drugega odstavka 71. člena ZIZ, in ne le za omejitev, ki odlog izvršbe omejuje na največ tri mesece.

B. – II.

12. Namen odloga iz posebno upravičenih razlogov je zagotoviti varstvo dolžnika tedaj, ko bi nadaljevanje dovoljene izvršbe pomenilo za dolžnika nedopustno trdoto, ki ne bi bila

---

³ Tako npr. sklep Višjega sodišča v Mariboru št. I lp 518/2016 z dne 12. 9. 2016, sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. II lp 2183/2016 z dne 16. 8. 2016 in sklep Višjega sodišča v Mariboru št. I lp 573/2015 z dne 2. 11. 2015.

⁴ Z ZIZ-L je bil spremenjen odlog izvršbe po prvem odstavku 71. člena ZIZ, saj je bila dodana nova 10. točka, dosedanja 10. točka pa je postala 11. točka. Hkrati je z ZIZ-L, s katerim so bili dodani četrti do šesti odstavki 71. člena ZIZ, uveden poseben odlog izvršbe, ki se dovoli na predlog dolžnika ali po uradni dolžnosti, če gre za izvršbo na stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine, kar pa ni predmet presoje te pobude.

v skladu z doseženimi civilizacijskimi vrednotami⁵ ter bi lahko nasprotovala zapovedi spoštovanja človekovega dostojanstva in bi odrekala sleherno skrb za človeka. Vendar je odložitev uveljavitve zahtevka, ki izhaja iz pravnomočne sodne odločbe, mogoče dovoliti le izjemoma, saj pomeni neizvršena sodna odločba protipravno dejansko stanje v primerjavi s stanjem, ki je določeno z avtoriteto sodne oblasti.⁶

13. Sodna praksa dovoljuje odlog izvršbe iz posebno upravičenih razlogov le v primerih izjemnih socialnih, zdravstvenih in podobnih težav, ko bi izvršba za dolžnika pomenila preveliko breme, ker mu grozijo škodne posledice, ki presegajo prikrajšanje, ki izvira iz same prisilne uveljavitve upnikove terjatve.⁷ Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da zakonska omejitev obdobja odloga izvršbe vpliva na samo razumevanje nedoločenega pravnega pojma "posebno upravičeni razlogi".⁸ Iz sodne prakse⁹ izhaja tudi, da je drugi odstavek 71. člena ZIZ v izpodbijanem delu jasen in da pomeni absolutno omejitev števila

---

⁵ Podobno določbo, ki je namenjena varstvu dolžnika, imajo tudi v nemški pravni ureditvi, in sicer § 765.a *Zivilprozessordnung* (v nadaljevanju ZPO). Prvi stavek prvega odstavka § 765a ZPO se glasi: "Na predlog dolžnika lahko izvršilno sodišče v celoti ali delno razveljavi, prepove ali začasno odloži izvršilni ukrep, če ta ukrep ob popolnem upoštevanju potrebe po zaščiti interesov upnika zaradi posebnih okoliščin pomeni obremenitev v nasprotju z dobrimi običaji." Nemška pravna teorija poudarja, da je namen varstva dolžnika po § 765a ZPO omilitev trdot, ki nasprotujejo splošnemu pravnemu občutku, ki jih lahko s seboj prinese stroga izpolnitev izvršilnega prava v posameznem primeru, ter da mora iti za prav posebne okoliščine, zaradi katerih bi izvršilni ukrep pomenil trdoto, ki ne bi bila združljiva z dobrimi običaji (tako K. Stöber v: R. Zöller (ur.), *Zivilprozessordnung*, 30. izdaja, Verlag dr. Otto Schmidt, Köln 2014, str. 1755 in 1756).

⁶ Tako H. Jenull v: A. Galič, M. Jan, H. Jenull, *Zakon o izvršbi in zavarovanju* (vključno z novelo ZIZ-A) s komentarjem novele in uvodnimi pojasnili, GV Založba, Ljubljana 2002, str. 241.

⁷ Višje sodišče v Ljubljani je v sklepu št. III Cp 268/00 z dne 23. 2. 2000 ocenilo, da dolžnično kronično slabo zdravstveno stanje v povezavi z zimskimi meseci pomeni posebno upravičen razlog za odlog prisilne izselitve. Po drugi strani je isto sodišče v sklepu št. II Cpg 128/2001 z dne 20. 3. 2001 zavrnilo možnost, da bi dolžnikova dolgotrajna nezaposlenost in pomanjkanje prihodkov lahko utemeljila odlog, z argumentom, da posebno upravičeni razlogi dolžniku le začasno onemogočajo izpolnitev zaradi izjemnih in kratkotrajnih situacij. V sklepu Višjega sodišča v Ljubljani št. III Cp 318/2000 z dne 8. 3. 2000 za odlog ni zadoščalo dolžnikovo prizadevanje, da si najde drugo primerno stanovanje.

⁸ Višje sodišče v Ljubljani v sklepu št. III Cp 616/2000 z dne 19. 4. 2000 hude bolezni dolžnikovega vnuka ni štelo za posebno upravičen razlog za odlog, ker ni bilo verjetno, da bi se zdravstveno stanje v roku treh mesecev bistveno izboljšalo. Iz sklepa Višjega sodišča v Ljubljani št. I Ip 534/2016 z dne 25. 2. 2017 in sklepa istega sodišča št. II Ip 2183/2016 z dne 16. 8. 2016 izhaja stališče, da je kot poseben upravičen razlog mogoče upoštevati le tak življenjsko izjemen dogodek, ki zaradi izjemne, kratkotrajne situacije dolžniku začasno onemogoča izpolnitev obveznosti, zaradi česar je odlog iz tega razloga mogoče dovoliti le za tri mesece.

⁹ Tako sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 294/2007. Glej tudi sklepa Višjega sodišča v Mariboru št. I Ip 573/2015 z dne 2. 11. 2015 in št. I Ip 36/2015 z dne 7. 4. 2015.

odlogov. Ob upoštevanju navedene sodne prakse Ustavno sodišče ugotavlja, da sodišča "posebno upravičene razloge" iz presoјane določbe pojmujejo relativno restriktivno.

14. "Posebno upravičeni razlogi" iz drugega odstavka 71. člena ZIZ so tipičen nedoločen pravni pojem. Nedoločni pravni pojmi so pojmi s spreminjajočo se vsebino.¹⁰ To jim omogoča, da se njihova vsebina prilagaja različnim dejanskim okoliščinam, pa tudi spremembam vrednostnega sistema družbe skozi čas. Zapolnjevanje njihove vsebine je naloga organov, ki odločajo v konkretnih primerih. V številnih primerih morajo ti organi pri iskanju vsebine nedoločenega pravnega pojma poseči tudi po ustavnih načelih. V tem kontekstu je nedoločen pravni pojem pomensko odprto "vdorno mesto" (*Einbruchsstelle*),¹¹ skozi katero v sprejeti razlagi zakona odseva pomen človekovih pravic in drugih vrednostnih opredelitev Ustave (kot sta npr. načelo pravne in socialne države iz 2. člena Ustave ter zapoved spoštovanja človekovega dostojanstva). To velja tudi za drugi odstavek 71. člena ZIZ. Iz njegovega besedila je mogoče sklepati, da gre za določbo, ki omogoča (subsidiarno) varstvo človekovih pravic dolžnika v primerih, ki jih niso zajele specialne zaščitne norme, urejenih predvsem v določbah o posameznih izvršilnih sredstvih.¹² Določba, ki vsebuje nedoločen pravni pojem "posebno upravičenih razlogov za odlog", je namreč primerna in dostopna taki razlagi in uporabi v konkretnem primeru, ki dopušča celovito upoštevanje tako človekovih pravic kot temeljnih ustavnih načel. Njen pomen in namen je v možnosti omilitve trdot in obremenitev, ki jih za dolžnika lahko povzroči izvršilni postopek tako, da se z njeno uporabo prepreči nastanek z vidika Ustave nevzdržnih in nedopustnih izidov. Sodišča so zato pri določanju vsebine pravnega standarda posebno upravičenih razlogov za odlog izvršbe nedvomno dolžna upoštevati težo z izvršbo ogroženih človekovih pravic dolžnika, ne da bi ob tem zanemarila upravičene interese upnika.

---

¹⁰ M. Pavčnik, Teorija prava: prispevek k razumevanju prava, 5. pregledana in dopolnjena izdaja, IUS Software in GV Založba, Ljubljana 2015, str. 108.

¹¹ Glej H. Gaul v: H. Gaul, E. Schilken, L. Rosenberg, Zwangsvollstreckungsrecht, Beck, München 1997, str. 29. H. Gaul (prav tam, str. 713–714) navaja primere iz sodne prakse rednih nemških sodišč, ki so posebne okoliščine, v katerih je bilo treba ugoditi dolžnikovi prošnji za "zaščito pred izvršbo", ugotovila v zvezi s težko boleznijo, visoko nosečnostjo, visoko starostjo in starostno oslabeledostjo, izselitvijo številne družine z mladoletnimi otroki pred bližnjim koncem šolskega leta itd. Komentator pri tem ugotavlja, da v nobenem od naštetih primerov ne gre za "absolutne" razloge za ugoditev dolžnikovi prošnji za odlog, pač pa je treba njihovo težo tehtati v primerjavi z ogroženimi interesi upnika, pri katerih gre lahko za podobne težave in obremenitve kot pri dolžniku, pa tudi za druge morebitne rizike, kot je npr. znatno zmanjšanje premoženja zaradi jamčevanja tretjim osebam, kot sta novi najemnik ali kupec (nasproti katerima upnik ne more izpolniti svoje pogodbene obveznosti, ker je predmet obveznosti še v posesti dolžnika).

¹² Kot npr. določbe o oprostitev in omejitvah izvršbe na premočnine oziroma na nepremičnine v 79., 80. in 177. členu ZIZ, o omejitvah najnižje prodajne cene (94. in 188. člen ZIZ) in o pravici dolžnika po prodaji še naprej stanovati v prodanem stanovanju (210. člen ZIZ).

B. – III.

15. Razlog, zaradi katerega je zakonodajalec omogočil v ZIZ vrsto posegov v dolžnikove človekove pravice, je uresničitev upnikove pravice do učinkovitega sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Pravica iz prvega odstavka 23. člena Ustave namreč ne zagotavlja zgolj pravice od sodišča zahtevati meritorno, vsebinsko odločitev v nekem sporu, temveč vsebuje tudi pravico zahtevati, da se doseže izvršitev sodne odločbe, s katero je sodišče odločilo o kakšni pravici ali obveznosti.¹³ Namen in cilj sodnega varstva sta namreč praviloma dokončno dosežena šele z uresnitvijo določene pravice oziroma pravnega razmerja in ne le z odločitvijo o njegovem obstoju.¹⁴ Ukrepi, ki so na voljo upniku v izvršilnem postopku, ščitijo tudi njegove druge človekove pravice, zlasti lastninsko pravico iz 33. člena Ustave, pa tudi nekatere druge upnikove človekove pravice, ki utegnejo biti v konkretnih primerih ogrožene z dolžnikovo neizpolnitvijo.

16. Izvršilna dejanja, opredeljena v ZIZ, na drugi strani posegajo v številne ustavno varovane dobrine dolžnika: lastnino, zasebnost, varnost in lahko celo dostojanstvo. Za obravnavani primer je pomembna tudi okoliščina, da lahko prisilna izvršitev terjatve upnika do izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, dolžnika pahne v materialno in eksistenčno negotovost in stisko. To bistveno poslabša kvaliteto njegovega življenja, mu oteži zadovoljevanje potreb in ga prizadene v pravici do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena Ustave. V primeru, ko je dolžnik zelo slabega zdravstvenega stanja, invazivnost prisilne izpraznitve in izročitve nepremičnine, ki je dolžnikov dom, lahko bistveno poslabša njegovo zdravstveno stanje ter tako celo prizadene pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave. Treba je sicer poudariti, da samo prisilna izpraznitev nepremičnine neposredno ne posega v pravico do telesne celovitosti. Vendar ni mogoče spregledati, da invazivnost prisilne izselitve lahko povzroči poslabšanje že tako slabega zdravstvenega stanja, kar se lahko v posebej zaostrenem položaju odrazi kot ogrožanje življenja.

17. Navedbe pobudnice, da izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ, ki omejuje odlog izvršbe na največ tri mesece in ga dovoljuje le enkrat, sodniku odreka možnost, da bi pravni standard "posebno upravičeni razlogi" uporabil v polnem obsegu, kadar dolžniku grozi poslabšanje zdravstvenega stanja ali celo smrt, je Ustavno sodišče upoštevalo z vidika pravice do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave.

18. Cilj drugega odstavka 71. člena ZIZ je uravnotežiti nasprotujoče si interese upnika in dolžnika. Zakonodajalec je upošteval, da privilegiranega položaja upnika v izvršilnem postopku ne zavaruje za vsako ceno. Ne gre torej za določbo, ki bi urejala vertikalno razmerje med državo in posameznikom, temveč za določbo, ki išče pravično ravnovesje

---

¹³ Tako odločbi Ustavnega sodišča št. Up-181/99 z dne 18. 12. 2002 (Uradni list RS, št. 7/03, in OdlUS XI, 292), 8. točka obrazložitve, in št. Up-76/03, U-I-288/04 z dne 17. 3. 2005 (Uradni list RS, št. 34/05, OdlUS XIV, 110), 12. točka obrazložitve.

¹⁴ Prav tam.

med interesom upnika na eni strani in interesom dolžnika na drugi strani. V okviru tu presojanega dela drugega odstavka 71. člena ZIZ gre za interes upnika, da doseže izpolnitev pravnomočne sodbe, ki je v koliziji z interesom dolžnika, da se z odlogom izvršbe (deložacije) poskuša zavarovati pred poslabšanjem že tako slabega zdravstvenega stanja ali celo smrtjo.

19. Zakonodajalec ima (praviloma) široko polje presoje, ko oblikuje pravila, ki upoštevajo součinkovanje med položajema, varovanima s pravicama v koliziji, in ki naj dosežejo pravično ravnovesje med nasprotujočimi si interesi strank sodnega postopka. Zakonodajalčeva odgovornost je, da pri tem ocenjuje tako upoštevne ekonomske kot socialne dejavnike v družbi kot tudi učinke svoje ureditve ter znotraj tega išče primerne ukrepe. Vendar je treba upoštevati tudi, da je zakonodajalec, zavedajoč se pomena varstva interesov upnika in dolžnika, prepustil sodiščem, da, upoštevajoč vse okoliščine primera, iščejo pravično ravnovesje.¹⁵ V takšnem primeru so sodišča dolžna uravnotežiti nasprotujoče si interese po principu praktične konkordance.¹⁶ Ustavno sodišče je izpodbijani del določbe presojalo, kot da gre za izoblikovanje načina uresničevanja pravic v koliziji v sodnem postopku.

20. Z drugim odstavkom 71. člena ZIZ zakonodajalec prepušča tehtanje položajev upnika in dolžnika sodiščem. V takem primeru je iskanje ravnovesja med pravico upnika do sodnega varstva na eni strani in pravico do telesne celovitosti dolžnika na drugi strani vselej vpeto v okoliščine konkretnega primera. Ustavno sodišče ne more na splošno presojati, kaj je ustavnopravno še sprejemljiv obseg pravice do sodnega varstva upnika na eni strani v razmerju s pravico dolžnika do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave na

---

¹⁵ V vsebinski ureditvi izvršilnega prava zakonodajalec ni dolžan zagotoviti ravnovesja položajev strank. O ravnovesju v izvršilnem postopku je zato mogoče govoriti le v pomenu opredelitve ustreznega razmerja med varstvom upnika in položajem dolžnika, ne pa v smislu enakega upoštevanja interesov obeh strank (glej odločba Ustavnega sodišča št. U-I-93/03 z dne 18. 11. 2004, Uradni list RS, št. 132/04, in OdlUS XIII, 77, 8. točka obrazložitve). Ko primerjamo položaja upnika in dolžnika v izvršilnem postopku, je treba izhajati iz privilegiranega položaja upnika (primerjaj odločba Ustavnega sodišča št. U-I-93/03, 12. točka obrazložitve).

¹⁶ Pri t. i. praktični konkordanci gre za metodo usklajevanja med (navideznimi) nasprotji med določbami Ustave o človekovih pravicah. Testen opozarja, da pri tem vprašanju še ne gre za posege v človekove pravice oziroma za njihovo omejevanje na podlagi tretjega odstavka 15. člena Ustave (tako F. Testen v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 195). Ustavno sodišče pri uporabi praktične konkordance upošteva, da lahko nosilca svoji pravici uresničujeta z zoženim dometom, tako da pri izvrševanju pravice enega ne pride do prekomernega posega v pravico drugega. Obseg izvrševanja vsake od pravic v koliziji se zmanjša na tisto mero, ki je nujna zaradi uresnitve človekove pravice drugega. Presoja, ali izvrševanje ene pravice že prekomerno omejuje izvrševanje druge, terja vrednostno tehtanje pomena obeh pravic in teže posega, oboje ob upoštevanju vseh okoliščin konkretnega primera (glej npr. odločba Ustavnega sodišča št. Up-636/07 z dne 17. 1. 2008, Uradni list RS, št. 28/08, in OdlUS XVII, 22, 8. točka obrazložitve).

drugi strani. Prav tako Ustavno sodišče ne more na podlagi tehtanja vrednot, ki so v danem primeru v koliziji, na splošno presoditi, ali je v izpodbijanem delu drugega odstavka 71. člena ZIZ uzakonjena "prava mera". Vendar to ne pomeni, da izpodbijani del te določbe ne vzbuja ustavnopravnih pomislekov.

21. Pri presoji zakonske ureditve, ki v skladu z drugim odstavkom 15. člena Ustave ureja le način uresničevanja človekovih pravic, je Ustavno sodišče sicer zadržano.¹⁷ Ustavno sodišče v tem okviru preizkusi le, ali je izpodbijana ureditev razumna.¹⁸ V okviru tega testa Ustavno sodišče preizkuša, ali je imel zakonodajalec razumen razlog za izbiro ukrepov, ki opredeljujejo način uresničevanja. Pri tem je treba razumnost razloga razumeti kot zvezo med ureditvijo in ciljem, torej kot zahtevo po stvarni povezanosti konkretne ureditve s predmetom urejanja.¹⁹

22. Ustavno sodišče je zato moralo presoditi, ali je za izpodbijano omejitev odloga iz posebno upravičenih razlogov na največ tri mesece in le enkrat podan razumen in stvaren razlog. Kot je bilo že obrazloženo, je namen drugega odstavka 71. člena ZIZ zagotoviti varstvo dolžnika tedaj, ko bi nadaljevanje izvršbe z izpraznitvijo in izročitvijo stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, zaradi obstoja posebno upravičenih razlogov za dolžnika pomenilo nedopustno trdoto, ki ne bi bila v skladu z doseženimi civilizacijskimi vrednotami ter bi lahko nasprotovala zapovedi spoštovanja človekovega dostojanstva in bi odrekala sleherno skrb za človeka. Vendar je presoja sodišča v pomembnem delu onemogočena zaradi zakonskih omejitev, in sicer: (1) obdobja, za katero je mogoče odložiti izvršbo (najdlje za tri mesece), in (2) odloga na zgolj enkrat. Zakon na ta način v izpodbijanem delu drugega odstavka 71. člena ZIZ onemogoča sodišču, da bi opravilo presojo glede na vse okoliščine primera. To pomeni, da sodišču ni omogočeno, da bi presodilo, ali so v konkretnem primeru podani posebno upravičeni razlogi, ki bi utemeljevali odlog za obdobje, ki je daljše od treh mesecev, ali ponovni odlog, četudi bi na strani dolžnika obstajali enako močni ali še močnejši razlogi za odlog prisilne izpraznitve in izročitve nepremičnine. Izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ spodbija uresničitev namena odloga, to je omogočiti varstvo dolžnikovega položaja v tistih izjemnih primerih, ko bi invazivnost izpraznitve in izročitve nepremičnine nasprotovala doseženim civilizacijskim vrednotam in zapovedi spoštovanja človekovega dostojanstva ter bi odrekala skrb za človeka. Izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ je v nasprotju z namenom odloga izvršbe iz posebno upravičenih razlogov. Zato ni stvarno povezana s predmetom urejanja – to je, da sodišče ob odločanju o odlogu iz posebno upravičenih razlogov ob tehtanju nasprotujočih si interesov, upošteva vse

---

¹⁷ Primerjaj odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-69/07 z dne 4. 12. 2008 (Uradni list RS, št. 119/08, in OdlUS XVII, 68), 12. točka obrazložitve, in št. U-I-8/10 z dne 3. 6. 2010 (Uradni list RS, št. 49/10), 10. točka obrazložitve.

¹⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-69/07, 12. točka obrazložitve.

¹⁹ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-195/13, U-I-67/16 z dne 26. 1. 2017 (Uradni list RS, št. 9/17), 12. točka obrazložitve, in št. Up-769/16, U-I-81/17 z dne 12. 7. 2018 (Uradni list RS, št. 54/18), 15. točka obrazložitve.

okolščine primera, poišče pravično ravnovesje med varstvom položaja upnika in dolžnika. Ker izpodbijana omejitev ni stvarno povezana s predmetom urejanja, ni razumna. Glede na to je drugi odstavek 71. člena ZIZ v delu, v katerem odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kolikor se nanaša na izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, v neskladju s pravico iz 35. člena Ustave.

23. Iz navedenih razlogov je Ustavno sodišče drugi odstavek 71. člena ZIZ razveljavilo v delu, v katerem odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kolikor se nanaša na izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom (1. točka izreka).

24. Ustavno sodišče je odločilo, da začne razveljavitev učinkovati po poteku enega leta od objave te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije (2. točka izreka) (glej 161. člen Ustave in 43. člen ZUstS). Tako je odločilo zato, da zakonodajalcu omogoči, da ob upoštevanju razlogov, ki izhajajo iz te odločbe, sprejme ureditev, s katero bo odpravil ugotovljeno protiustavnost.

25. Da bi Ustavno sodišče v času odložnega roka sodiščem omogočilo odločanje o predlogu za odlog izvršbe, kadar gre za izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, in s tem zagotovitev učinkovite pravice upnikov do sodnega varstva in pravice dolžnikov do telesne celovitosti (ali kakšne druge človekove pravice, ki bi bila lahko ogrožena), je na podlagi pooblastila iz drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve svoje odločbe (3. točka izreka). Določilo je, da mora sodišče ob odločanju o predlogu za odlog izvršbe za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, po drugem odstavku 71. člena ZIZ doseči pravično ravnovesje med interesi upnika in dolžnika ob upoštevanju vseh okoliščin primera. Prav tako je določilo rok, do kdaj sme dolžnik predlagati odlog izvršbe po drugem odstavku 71. člena ZIZ – to je najkasneje 14 dni pred datumom deložacije. To pomeni, da lahko dolžnik predlaga odlog izvršbe od trenutka, ko mu je vročen sklep o izvršbi, pa do najkasneje 14 dni pred datumom deložacije. Hkrati mora biti dolžnik o datumu deložacije obveščen določen čas pred potekom navedenega roka. Le izjemoma lahko dolžnik odlog predlaga tudi kasneje, če so posebno upravičeni razlogi nastali kasneje ali če je bil dolžnik onemogočen, da bi podal predlog za odlog v navedenem roku. Določitev navedenega roka služi zagotavljanju pravice do sodnega varstva upnika, hkrati pa se tudi dolžniku omogoči, da lahko učinkovito zavaruje svoje pravice, če so razlogi, ki utemeljujejo odlog izvršbe, nastali po tem roku. Z določitvijo navedenega roka se tudi sodiščem omogoči, da o odlogu izvršbe odločijo pred samo deložacijo.

B. – IV.

26. Pritožnica je predlog za odlog izvršbe do konca zdravljenja utemeljevala z naslednjimi razlogi: da je bila v začetku leta 2016 dvakrat operirana na možganih zaradi dveh

anevrizem na desni možganski arteriji, da je krvavela v področje malih možganov, da je bila dlje časa klinično mrtva, da zdravljenje še vedno poteka, zato se mora izogibati kakršnemukoli stresu, ter da bi bila selitev zanjo življenjsko nevarna. Svoj predlog je dodatno utemeljevala s tem, da v stanovanju biva tudi njen odrasli sin, ki je invalid in je na razvojni stopnji pet do sedem let starega otroka ter je od nje popolnoma odvisen. Poleg tega naj bi imela nizko pokojnino, zato naj bi se z nadaljevanjem izvršbe znašla na cesti. Sodišče je te navedbe vsebinsko obravnavalo in njenemu predlogu za odlog izvršbe ugodilo za največ tri mesece, ker je ocenilo, da je poslabšanje stanja, do katerega bi lahko prišlo s takojšnjo izselitvijo, nenadomestljiva škoda, pred katero ZIZ varuje dolžnika, prav tako pa je ta večja od škode, ki lahko zaradi odložitve za tako kratek čas nastane upniku. Sodišče prve stopnje pa ni odločilo o predlogu za odlog izvršbe nad tremi meseci. Pritožbeno sodišče je z izpodbijanim sklepom zavrnilo predlog za odlog izvršbe nad tremi meseci s sklicevanjem na izpodbijani del drugega odstavka 71. člena ZIZ, z utemeljitvijo, da gre za jasno zakonsko določbo, ki onemogoča odlog za več kot tri mesece.

27. Izpodbijani sodni odločbi v delu, v katerem je bil predlog za odlog izvršbe nad tremi meseci zavrjen, temeljita na tistem delu drugega odstavka 71. člena ZIZ, za katerega je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju s pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave, in ga je zato razveljavilo (v delu, v katerem odlog izvršbe dovoljuje za najdlje tri mesece in le enkrat, kolikor se nanaša na izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom). S tem, ko je bil navedeni del določbe uporabljen v konkretnem izvršilnem postopku, je bila pritožnici z izpodbijanima sodnima odločbama kršena pravica iz 35. člena Ustave. Zato je bilo treba na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS izpodbijani sodni odločbi razveljaviti v delu, v katerem je bil odlog izvršbe nad tremi meseci zavrjen, ter zadevo vrniti Okrajnemu sodišču v Ljubljani v novo odločanje (4. točka izreka). Sodišči naj v ponovljenem postopku upoštevata način izvršitve odločbe (3. točka izreka).

28. Ker je bilo treba izpodbijana sklepa razveljaviti zaradi kršitve pravice iz 35. člena Ustave, Ustavno sodišče drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic ni presojalo.

C.

29. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 43. člena, drugega odstavka 40. člena in prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnici in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Etelka Korpič – Horvat in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo soglasno. Sodnik Accetto je dal pritrdilno ločeno mnenje.

dr. Rajko Knez
Predsednik

RS
US